

FIKRA METİNLERİNİN KIZ VE ERKEK ÇOCUKLAR TARAFINDAN ALGILANIŞI

Nalân Kızıltan

Özet

Bu çalışmanın amacı kız ve erkek çocukların gülmece metinlerini kavramada aralarında anlamlı fark olup olmadığını tartışmaktır. Bu nedenle birinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki 6 adet Nasreddin Hoca fıkrası Samsun'daki ilköğretim birinci sınıfında okuyan 120 öğrenciye verilmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin gülmece metinlerini okurken ve dinlerken kullandıkları algılama edinçleri altı fıkradan çıkarılan 41 soru ile saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular SPSS istatistik paket programı ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar, kız ve erkek öğrencilerin gülmece metinlerini algılarken kullandıkları kavrama edinçlerinin yetersiz olduğunu göstermiştir.

***Anahtar sözcükler:** Gülmece metinleri, çocukların algılamaları, cinsiyet farklılıkları, dil edinimi..*

THE PERCEPTION OF HUMOROUS TEXTS BY FEMALE AND MALE CHILDREN

Abstract

This study aims at discussing if there is a significant difference between male and female students' comprehension skills of humorous texts. Therefore, six Nasreddin Hodja's jokes in Turkish books for the first graders in Turkey have been given to 120 students in Samsun, Turkey. Both reading and listening comprehension skills of the first graders have been tested through 41 questions about the six jokes. The data have been analysed by SPSS. It has been indicated that the comprehension competence of both female and male students can be said to be insufficient for humorous texts.

***Key words:** Humorous texts, comprehension of children, gender differences, language acquisition.*

1. Giriş

İngiliz ozan William Wordsworth, “çocuk insanın babasıdır” diyerek çocuğa verdiği önemi dile getirmiştir. Bedensel, bilişsel, toplumsal gelişim içindeki çocuklar, gelişimlerini tam olarak istenen düzeyde tamamlamak için kimi araçlara ve ortamlara gereksinim duyarlar. Jean Piaget’in yaptığı bilişsel gelişim evrelerinin en uzununu somut işlem dönemidir. Bu dönem 7 ile 11 yaş arasını kapsamaktadır. Çocuklukta 7 yaş okur-yazar olmaya başlama yaşı olup, 11-12 yaş ise dil edinim sürecinin tamamlandığı yaştır. Çocuklara bu dönemde sunulan ders içi ve ders dışı materyallerin çocukların dilsel gelişimine büyük katkı sağladığı yadsınamaz bir gerçektir. Kitaplar, sunulan bu materyallerin başında yer almaktadır. İyi bir okur olmamız, okuma alışkanlığı kazanmamız, okur-yazar olma yaşımızdaki nitelikli kitapların varlığı ile olası hale gelmektedir.

Kavcar, Oğuzkan ve Sever (1997:28) ilk okuma öğretiminin özel amaçlarını ve bu öğretimle öğrencilere kazandırılmak istenen özellikleri şöyle özetlemektedirler:

- Türkçe’yi doğru, etkili kullanmayı sağlayan temel becerileri kazanma, Türk dilini sevme,
- Sözcük dağarcıkları ile sözlü anlatım becerilerini geliştirme,
- Diline giren basit sözcük ve cümlelerden başlayarak, sözcük, hece ve harflerin okunuşunu belleme, çabuk ve anlamlı okumayı sağlama,
- Okuma-yazma alışkanlık ve zevkini edinme,
- Toplumda iletişimi sağlayan önemli etkenlerden biri olan okuma-yazmanın temelini davranış olarak kazanma.

Yukarıda planlanan özel amaçların gerçekleşmesi çocuğa göre metinlerin seçimi ile olasıdır. Binyazar (1983:63) “Çocuğu anadilinin beğenisine vardırın metinler gerçeklik, inandırıcılık, sorunsallık ve beğeni yönünden yetkin olmalıdır” der. Anadili öğretmeye yönelik olduğu için “metinlerin ulusallık özelliği” oluşturduğunu ve “dil yetkinliğinin en önemli özellik” olduğunu eklemektedir (Binyazar 1983:63). Binyazar (1983) tarafından ileri sürülen özellikler Nasrettin Hoca fıkralarında yer aldığı için, bu fıkralar İlköğretim Türkçe kitaplarında yer almaktadır. Fıkralar gülünçlüğe neden olan gülmece metinleridir. “Gülmece türü metinlerde biri yüzeyde diğeri ise alt yapıda olmak üzere iki ayrı metin bulunmaktadır. İki metnin çakıştığı nokta gülünen noktadır ve gülme olayı da iki

ayrı metnin çakışmasından doğan ruhsal gerginliğin patlama noktasında ortaya çıkar” (Öznl 1992:194). Nash (1986:35) gülmece metinlerinin oluşumunda 3 ana bölümden söz eder: birinci bölüm gülmece metninin konusunu, kim ya da ne ile ilgili olduğunu gösteren bir yönelme durumunu; yüzeydeki olayı gösteren bağlam ikinci durumu; ve çelişkilerin ortaya çıktığı, nükte çekirdeğini içeren çelişki noktası da üçüncü durumu gösterir.

Fıkralar, başlangıç (sergileme) bölümünden, sonuç (hüküm ve yargı) bölümüne değin dinleyeninin ya da okuyanın zihninde bir metin oluşturur. Aynı biçimde sonuç bölümü de bir metin oluşturur. Ancak oluşturulan bu metinler birbirleriyle uyumaz ve ortaya bir çelişki çıkar. ıkan bu çelişki gülmeceye neden olur (Ülper 2002:15).

Dilbilimsel bir yaklaşımla ele alındığı zaman, fıkralarda pek az dil dışı özellikler bulunduğu, dilbilim alanları içinde de sesbilim, biçimbilim ve sözdizim özelliklerinin, etnik toplumlara ilişkin fıkraların dışındaki fıkralarda yer almadığı görülür (Öznl 1999:95). Öte yandan fıkralarda Grice’in nicelik, nitelik, bağlantı ve biçim ilkelerinden herhangi birinin yokluğu ve Halliday’in (1975) ileri sürdüğü dilin yedi işlevi olan, araç olma durumu, düzenleyici işlevi, etkileşim işlevi, bireyselci işlevi, keşfedici işlevi, tasarımı işlevi ve bilgi sağlayıcı işlevlerinden biri ya da birkaçının çiğnenmesi gülme olayını gerçekleştirir, ruhsal patlamaya yol açar.

Metnin kurgusu verilen fıkralardaki gülünç olanı görebilmek, algılayabilmek ve anlatabilmek okumaya yeni başlayan ilköğretimin birinci basamağındaki çocuklar için kolay olmamaktadır (Kızıltan 2002). Doğu Akdeniz Üniversitesi I. Uluslararası Eğitim Konferansında sunulan çalışmada ilköğretim birinci basamağındaki çocukların gülmece metinlerini anlamadıkları ortaya konmuştur. Sözü edilen çalışmada cinsiyete göre farklılıklar ele alınmamıştır.

Kız ve erkeklerin yeteneklerine göre farklılık gösterdiği çeşitli araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bu farklılık cinsiyet ve bilişsel yeteneklerde de ortaya çıkmaktadır. Unger ve Crawford’un (1992) yaptıkları çalışmada, çocukların okul başarısı bilişsel yetenek çerçevesinde değerlendirildiğinde, kız çocuklarının erkek çocuklarından nde olduğu görülmüştür. Fakat bunun kız çocuklarının erkek çocuklarından daha zeki olduğu anlamına gelmediğini, daha düzenli, sessiz, kurallara uyan ve öğretmenlerini hoşnut kılmak amacıyla çaba harcayarak elde ettiklerini ileri sürmektedirler. Sözü edilen bilişsel yetenek farklılıklarını üç boyutta ele

almaktadırlar: Alansal yeti (spatial), Matematik yetisi, Sözel yetenek ve İletişim yetisi. Alansal yeti şekilleri ve imgeleri zihinsel olarak kavrama ve kullanma; matematik yetisi, problem çözme; sözel yetenek ve iletişim yetisi ise sözcük bilgisi, sesletim, sözcüklerin yerini değiştirerek sözcük üretmek, (anagram solving skill), dil edinim oranı, deneme yazma, sözel anlatım ve örneksime ile ilgili sorunu çözebilme durumudur.

Linn ve Petersen (1985) yaptıkları bir çalışma sonunda ilköğretimde erkek çocuklarının, kızlara oranla alansal yeti ve zihinsel devinim açısından daha yüksek puanlar aldıklarını belirtmişlerdir. Haaken (1988), kızların erkeklere oranla daha fazla alan odaklı olduklarını vurgulamaktadır.

Matematik yetisi açısından ise ilköğretimde kızların erkeklere oranla daha iyi olduğu, ancak bu yetinin daha sonraki yıllarda erkeklerle eşit olarak kullanıldığı; problem çözme becerisi açısından ise hiçbir yaşta cinsiyete bağlı farklılık olmadığı görülmüştür (NAEP, 1983). Sözel yetenek ve iletişim yetisi açısından psikologlar yıllarca kızların erkeklere oranla sözel yetilerinin daha iyi olduğunu vurgulamaktadırlar. Maccoby ve Jaklin (1974), sözel yetenekle ilgili yaptıkları 85 çalışmayı şöyle özetlemektedirler:

- İlk dönemlerde kız çocuklarının yetenekleri erkek çocuklarınınkinden biraz daha çabuk gelişmektedir.
- Yaklaşık 11 yaşına kadar kız ve erkek çocuklarının sözel yetenekleri aynıdır; ancak, sözel kullanımdaki akıcılık gibi alt düzey becerilerde ve yaratıcı yazma gibi üst düzey becerilerde erkek çocuklarına oranla kız çocukları ilerleme kaydetmişlerdir.

Bulgular, konuşma niteliği ve sözcüklerle gerekçe verme ve algılama yeteneği çerçevesinde elde edilmiştir. Öte yandan kimi Psikoloji ders kitaplarında, kızların sözel becerilerinin daha iyi olduğu (Hyde ve Linn 1988); Matlin ve Matoski (1985)'nin uyguladıkları sınavın sözel bölümünde ise kadınların erkeklere oranla daha yüksek not aldıkları belirlenmiştir. Ancak, Unger ve Crawford (1992:93) cinsiyete bağlı olarak sözel dil kullanımında açık bir ayrımın olmadığını ortaya koymuşlardır. Kadınların sözel dil kullanımında erkeklerden farklı olmasının nedeni, tüm kültürlerde kadınların, dili dilbilgisel kurallara uygun olarak kullanmaları ve alt toplumsal kimliklerini kapatmak amacıyla, daha üst toplumsal dil kullanımına ağırlık vermeleridir. Hyde ve Linn (1988), erkeklerin daha çok

kekelediklerini, harfleri görme güçlüğü nedeniyle okuma güçlüğü çektiklerini (dyslexia) dile getirmişlerdir.

İletişim becerileri de dil kullanımında önemli bir yer tutmaktadır. İsteklerimizi karşı tarafa iletmek, ikna etmek, bilgi alışverişinde bulunmak, karşımızdakini etkilemek, iletişim becerileriyle gerçekleşmektedir.

Genel anlamda iletişim yetisi açısından bayanların, erkeklere oranla iyi olduklarını Wine (1981), Wine, Mosos ve Smye (1980) çalışmalarında ortaya koymuşlardır.

Coates'un (1998) editörlüğünü yaptığı **Dil ve Cinsiyet** isimli kitapta, pek çok araştırmacı tarafından cinsiyete göre yapılan sesletim, dilbilgisi, dil kullanımı ve iletişim ile ilgili alanlardaki araştırmalara yer verilmiştir. Cinsiyetler arasında farklılık olduğu saptanmıştır. Ancak, kitabın sonunda yer alan Eckert ve McConnel-Ginet (1998) yaptıkları çalışmada dil kullanımı ve cinsiyet arasında birebir bir ilişkinin olmadığını özellikle vurgulamaktadırlar. Bu sonuç Maccoby ve Jacklin'in (1974) yaptıkları çalışmayı desteklemektedir.

Aaron ve Zawitz (1997), kız çocuklarının erkek çocuklarından önce temel dili öğrendiğini, erkek çocuklarından yarım hafta önce ilk sözcükleri çıkardıklarını, daha çabuk daha çok sözcük öğrendiklerini ve genellikle bunları daha iyi seslettiklerini dile getirmekte ve erkek çocuklarının okuma sorunlarının kız çocuklara göre daha fazla olduğunu vurgulamaktadırlar. Daha sonraki yaş dönemlerinde ise kızlarla erkeklerin aynı düzeyde olduklarını belirtmektedirler. Taiwan'da yapılan bir başka araştırmada da 6-16 yaş arasındaki kız ve erkeklerin bilişsel yeteneklerine bakılmış, büyük oranda farklılık bulunmamış, ancak 6-7 yaş arasındaki kız ve erkek çocuklarının sözel dil kullanımında farklılık ortaya çıkmış bu farklılık yaşla birlikte azalmıştır (Yi Chen, 1999).

12-13 aylar arasındaki Türk çocuklarında dilin kazanılmasını inceleyen bir araştırmada ilk sözcüğün ortaya çıkma zamanı ile cinsiyet arasındaki ilişki değerlendirilmiş ve kız çocuklarında ilk sözcüğün %50 oranında 7-8. aylarda ortaya çıktığı bulunmuştur. Erkek çocukların ise aynı aylarda %25'i ilk sözcükleri üretebilmektedir. Erkek çocukları ancak 11-12. aylarda %50 oranına ulaşmaktadırlar. Bu bulgulara göre kız çocuklar, erkek çocuklardan daha erken ilk sözcükleri üretebilmektedirler (Başaran Arı ve Gönen 1988).

Cinsiyetin sözel dil kullanımına etkisinin olup olmadığı görüldüğü gibi araştırmalarla devam etmektedir. Bu çalışmanın amacı, ilköğretim birinci

sınıflarındaki kız ve erkek çocuklarının gülmece türü metin sayılan Nasrettin Hoca fıkralarını algılayıp algılayamadıklarını saptamaktır.

Genel çerçevesi bu şekilde belirlenen araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Kız ve erkek öğrenciler arasında dinlediğini anlama düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?
2. Kız ve erkek öğrenciler arasında okuduğunu anlama düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?
3. Kız ve erkek öğrencilerin okuma ve dinleme becerilerindeki başarı düzeyi farklı mıdır?
4. Kız ve erkek öğrencilerin dinleme ve okuma becerilerinde sorulara verdiği yanıt sıklığı aynı mıdır?
5. Hangi fıkra/fıkralar öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılmıştır?

2. Yöntem

2.1. Örneklem

Veriler, Samsun merkezde bulunan Atatürk İlköğretim Okulu, 1. sınıfta okuyan 120 öğrenciden toplanmıştır. Dinleme becerisinde 60 (30 kız, 30 erkek), okuma becerisinde ise 60 (34 kız, 26 erkek) öğrenci yer almıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

İlköğretim I. Türkçe ders kitaplarında yer alan Nasrettin Hoca'nın "Yorgan Gitti Kavga Bitti", "Kazan Öldü", "Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?", "Bugün Günlerden Ne?", "Kavuk Okusun", "Parayı Veren" isimli fıkralar araştırmada kullanılmıştır.

Dinleme ve okuma gruplarındaki öğrencilere aynı fıkralar, aynı sırada verilmiştir. Fıkralardan toplam 41 soru çıkarılmıştır. Sorular genellikle gülme olayını gerçekleştirebilecek yerlerden seçilmiştir. Soruların bir kısmı ders kitaplarından alınmıştır. Soruların güvenilirlik testi yapılmıştır. Dinleme becerisindeki güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0,8766$; okuma becerisindeki güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0,8869$ olarak bulunmuştur.

2.3. Bilgilerin Toplanması ve Analizi

Okuma grubundaki öğrencilere fıkralar tek tek verilmiş, çocukların metinleri iki kez okumaları istenmiş ve metinler toplandıktan sonra o metne ait sorular yazılı verilmiştir. Çocukların her bir sorunun altında bırakılan boşluklara yanıtları yazmaları istenmiştir. Yanıtlar yazılı olarak öğrencilerden toplanmıştır.

Dinleme grubundaki öğrencilere de fıkralar araştırmacı tarafından belli bir hızda, yüksek sesle ikişer kez okunmuştur. Daha sonra fıkralara ait sorular yazılı olarak ellerine verilmiş ve sorular tekrar araştırmacı tarafından okunarak, her sorunun altındaki boşluğa yanıtları yazmaları istenmiştir. Yanıtlar yazılı olarak öğrencilerden toplanmıştır.

Okuma ve dinleme gruplarında sorulan sorular aynıdır. Fıkralar öğrencilere ders programlarında yer alan Türkçe öğretimi derslerinde birer birer sunulmuştur. Aşağıda verilen sorular öğrencilere yöneltilmiştir:

Sorular

1. Metin: “Yorgan Gitti, Kavga Bitti.”
 - 1- Fıkranın kahramanları kimlerdir?
 - 2- Hoca niçin meraklanmış?
 - 3- Hoca, dışarıya çıkarken üstüne ne almış?
 - 4- Hoca, neden üstüne yorgan alarak dışarıya çıkmış?
 - 5- Hoca niçin çaresiz eve dönmüş?
 - 6- Nasrettin Hocanın hangi sözü bizi güldürüyor?
 - 7- Sizce bu fıkra neden komik?
2. Metin: “Kazan Öldü.”
 - 8- Fıkranın kahramanları kimlerdir?
 - 9- Hoca, komşusundan ne almış?
 - 10- Hoca, kazanı verirken ne yapmış?
 - 11- Hoca, komşusundan kaç kez kazan almış?
 - 12- Nasrettin Hoca, “Senin kazan öldü,” deyince komşusu ne yapmış?
 - 13- Komşusu, “Kazan hiç ölür mü?” deyince Hoca ne demiş?
 - 14- Nasrettin Hoca'nın hangi sözü/sözleri bizi güldürüyor?
 - 15- Sizce bu fıkra neden komik?

3. Metin: “Eşeye mi İnanıyorsun Bana mı?”
 - 16- Fıkranın kahramanları kimlerdir?
 - 17- Komşusu Nasrettin Hoca’dan ne istiyor?
 - 18- Nasrettin Hoca, eşeğin nereye gittiğini söylüyor?
 - 19- Komşu, eşeğin sesini duyunca ne diyor?
 - 20- Nasrettin Hoca’nın hangi sözü bizi güldürüyor?
 - 21- Sizce bu fıkra neden komik?
4. Metin: “Bugün Günlerden Ne?”
 - 22- Fıkranın kahramanları kimlerdir?
 - 23- Hoca nerede oturuyor?
 - 24- Hoca nereye gezmeye gidiyor?
 - 25- Hocaya yaklaşan kişi hocaya ne soruyor?
 - 26- Hoca, adamın sorusunu nasıl yanıtlıyor?
 - 27- Nasrettin Hoca’nın hangi sözü bizi güldürüyor?
 - 28- Sizce bu fıkra neden komik?
5. Metin: “Kavuk Okusun”
 - 29- Fıkranın kahramanları kimlerdir?
 - 30- Adam, mektubu Hoca’ya niçin getirmiş?
 - 31- Hoca, mektubu alınca ne yapmış?
 - 32- Adam, Hoca’ya ne demiş?
 - 33- Hoca’nın hangi sözü bizi güldürüyor?
 - 34- Fıkra sizce komik mi?
 - 35- Sizce bu fıkra neden komik?
6. Metin: “Parayı Veren”
 - 36- Fıkranın kahramanları kimlerdir?
 - 37- Mahalledeki çocuklar Hoca’nın pazardan onlara ne almasını istiyorlar?
 - 38- Hoca, hepsine düdük almış mı?
 - 39- Hoca kime düdük almış? Neden?
 - 40- Hoca’nın hangi sözü sizi güldürdü?
 - 41- Sizce bu fıkra neden komik?

Bilgi toplama işlemleri bittikten sonra, elde edilen bilgiler, gerekli istatistik işlemleri bilgisayarda yapmak üzere düzenlenmiştir. İstatistik çözümler Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü tarafından yapılmıştır. Çalışmada SPSS, Minitab, excell istatistik paket programları kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular, araştırma problemi ile ilgili soruların sırasına uygun olarak verilmiştir.

Dinleme Becerisi

I. Metin: “Yorgan Gitti, Kavga Bitti”

Tablo 1

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	19	11	30
Erkek	23	7	30
Toplam	42	18	60
$X^2 = 1.27$			

sd = 1 P = 0.26 P = 0.26 > $\alpha = 0.05$

1. Metinde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

II. Metin: “Kazan Öldü”

Tablo 2

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	21	9	30
Erkek	16	14	30
Toplam	37	23	60
$X^2 = 1.763$			

sd = 1 P = 0.184 P = 0.184 > $\alpha = 0.05$

2. Metinde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

III. Metin: “Eşçe mi İnanıyorsun Bana mı?”

Tablo 3

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	10	20	30
Erkek	13	17	30
Toplam	23	37	60
$X^2 = 1.763$			

$$sd = 1 \quad P = 0.184 \quad P = 0.184 > \alpha = 0.05$$

3. Metinde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

IV. Metin: “Bugün Günlerden Ne?”

Tablo 4

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	16	14	30
Erkek	17	13	30
Toplam	33	27	60
$X^2 = 0.067$			

$$sd = 1 \quad P = 0.795 \quad P = 0.795 > \alpha = 0.05$$

4. Metinde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

V. Metin: “Kavuk Okusun”

Tablo 5

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	14	16	30
Erkek	17	13	30
Toplam	31	29	60
$X^2 = 0.601$			

$$sd = 1 \quad P = 0.438 \quad P = 0.438 > \alpha = 0.05$$

5. Metinde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

VI. Metin: “Parayı Veren”

Tablo 6

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	20	10	30
Erkek	18	12	30
Toplam	38	22	60
$X^2 = 0.287$			

$$sd = 1 \quad P = 0.592 \quad P = 0.592 > \alpha = 0.05$$

6. Metinde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

Dinleme Genel

Tablo 7

	Başarılı		Başarısız		Toplam
	N	%	N	%	
Kız	13	13.50	17	16.50	30
Erkek	14	13.50	16	16.50	30
Toplam	27		33		60
$X^2 = 0.067$					

$$sd = 1 \quad P = 0.795 \quad P = 0.795 > \alpha = 0.05$$

Genelde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Okuma Genel

Tablo 8

	Başarılı		Başarısız		Toplam
	N	%	N	%	
Kız	10	11.33	24	22.67	30
Erkek	10	8.67	16	17.33	30
Toplam	20		40		60
$X^2 = 0.543$					

$$sd = 1 \quad P = 0.461 \quad P = 0.461 > \alpha = 0.05$$

Genelde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Okuma Becerisi

I. Metin: “Yorgan Gitti, Kavga Bitti.”

Tablo 9

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	21	13	34
Erkek	16	10	26
Toplam	37	23	60
$X^2 = 0.000$			

sd = 1 P = 0.986 P=0.986 > $\alpha=0.05$

1. Metinde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

II. Metin: “Kazan Öldü”

Tablo 10

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	16	18	34
Erkek	18	8	26
Toplam	34	26	60
$X^2 = 2.950$			

sd = 1 P = 0.086 P=0.086 < $\alpha=0.10$

2. Metinde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisi vardır.

III. Metin: “Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?”

Tablo 11

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	11	23	34
Erkek	10	16	26
Toplam	21	39	60
$X^2 = 0.242$			

sd = 1 P = 0.623 P=0.623 > $\alpha=0.05$

3. Metinde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

IV. Metin: “Bugün Günlerden Ne?”

Tablo 12

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	6	28	34
Erkek	8	18	26
Toplam	14	46	60
$X^2 = 1.418$			

sd = 1 P = 0.234 P=0.234 > $\alpha=0.05$

4. Metinde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

V. Metin: “Kavuk Okusun”

Tablo 13

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	10	24	34
Erkek	10	16	26
Toplam	20	40	60
$X^2 = 0.543$			

sd = 1 P = 0.461 P=0.461 > $\alpha=0.05$

5. Metinde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

VI. Metin: “Parayı Veren”

Tablo 13

	Başarılı	Başarısız	Toplam
Kız	21	13	34
Erkek	17	9	26
Toplam	38	22	60
$X^2 = 0.083$			

sd = 1 P = 0.773 P=0.773 > $\alpha=0.05$

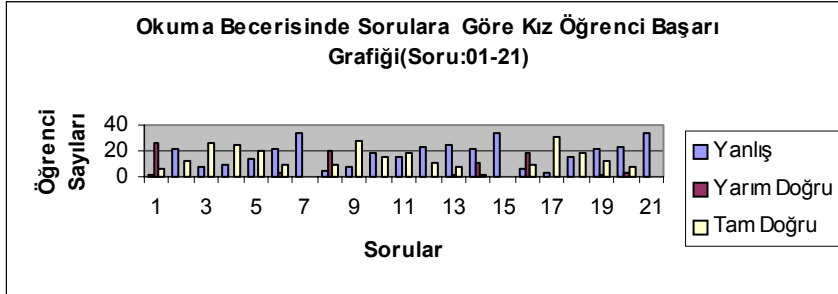
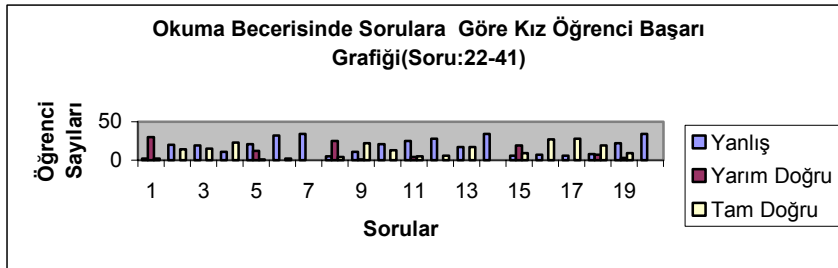
6. Metinde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisi yoktur.

Tablo 15

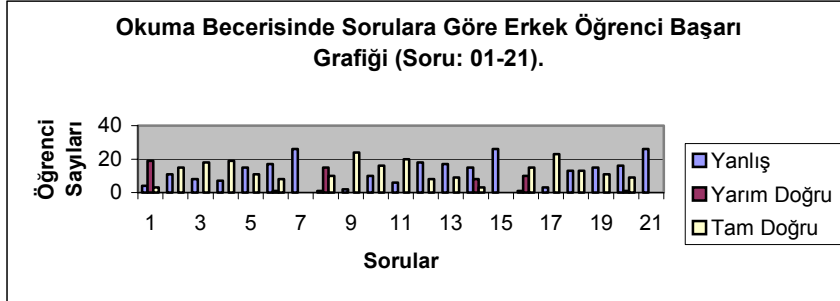
Dinleme Becerisi	Metin I		Metin II		Metin III		Metin IV		Metin V		Metin VI	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Başarısız	11	7	9	14	20	17	14	13	16	13	10	12
Başarılı	19	23	21	16	10	13	16	17	14	17	20	18
Toplam	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30

Tablo 15

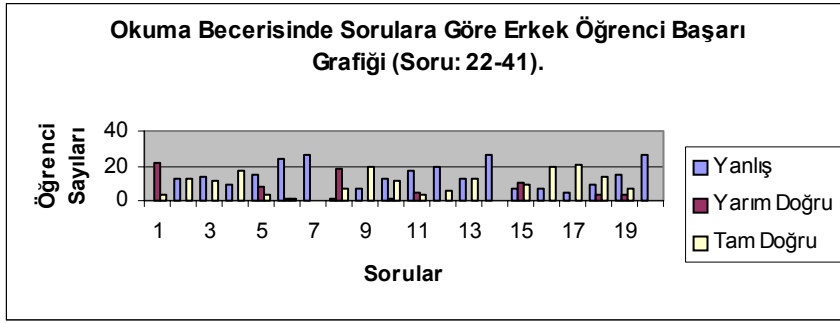
Dinleme Becerisi	Metin I		Metin II		Metin III		Metin IV		Metin V		Metin VI	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Başarısız	13	10	18	8	23	16	28	18	24	16	13	9
Başarılı	21	16	16	18	11	10	6	8	10	10	21	17
Toplam	34	26	34	26	34	26	34	26	34	26	34	26

Grafik 1**Grafik 2**

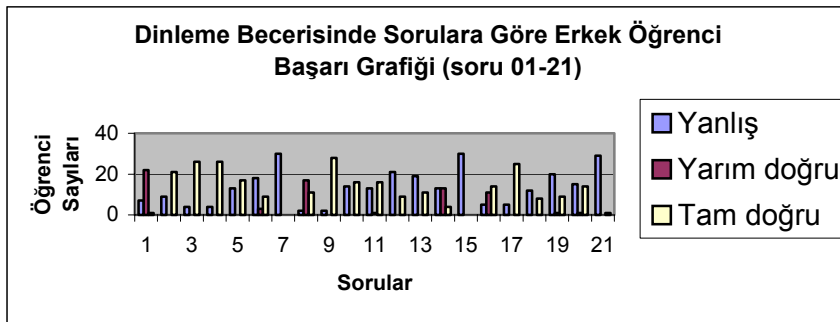
Grafik 3

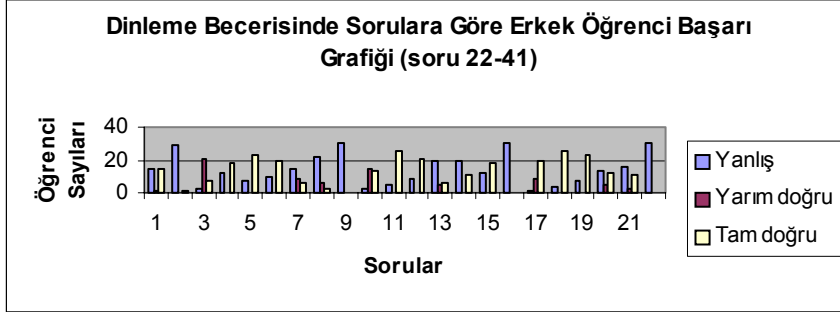
Grafik 4

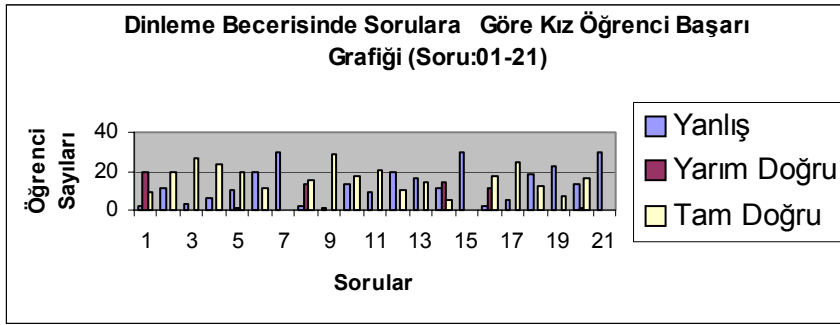
Grafik 5

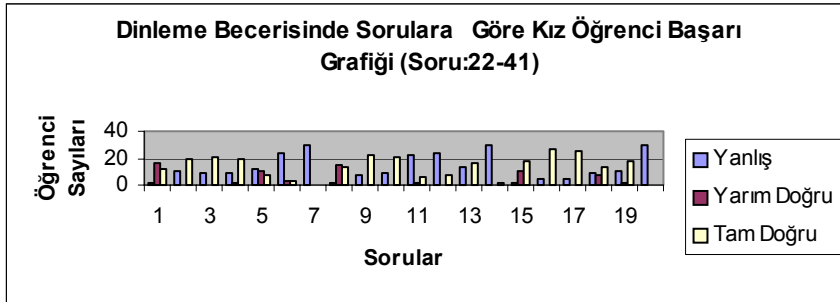
Grafik 6

Grafik 7

Grafik 8

4. Tartışma ve Yorum

Dinleme becerisinde kız öğrenciler en çok ikinci metin olan “Kazan Öldü” isimli fıkrada başarılı olmuşlardır. Bunu sırasıyla 6, 1, 4, 5 ve 3. metinler izlemiştir.

Zorlandıkları metin “Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?” isimli fıkra olmuştur (Tablo 15, Grafik 7-8).

Okuma becerisinde kız öğrenciler en çok I. metin “Yorgan Gitti, Kavga Bitti” ve 6. Metin olan “Parayı Veren” isimli fıkralarda başarılı olmuşlar, bunları sırasıyla 2., 3., 5. ve 4. metinler izlemiştir. Zorlandıkları metin ise “Bugün günlerden Ne?” isimli fıkra olmuştur (Tablo 16, Grafik 1-2).

Dinleme becerisinde erkek öğrenciler en çok I. metin olan “Yorgan Gitti, Kavga Bitti” isimli fıkrayı anlamış, bunu sırasıyla 6., 4., 5., 2. ve 3. metin izlemiştir. Zorlandıkları metin “Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?” isimli fıkra olmuştur (Tablo 15, Grafik 5-6).

Okuma becerisinde erkek öğrenciler en çok “Kazan Öldü” isimli fıkrayı anlamışlar, bunları sırasıyla 6, 1.,3., 5., 4., fıkralar izlemiştir. Zorlandıkları fıkra ise “Bugün Günlerden Ne?” isimli fıkra olmuştur (Tablo 16, Grafik 3-4).

Görüldüğü üzere kız ve erkek öğrencilerin en iyi anladıkları fıkralar “Kazan Öldü”, “Yorgan Gitti, Kavga Bitti”, “Parayı Veren” isimli fıkralardır. En çok zorlandıkları fıkralar ise “Bugün Günlerden Ne?” ve “Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?” isimli fıkralardır. Bu açıdan da kız ve erkek öğrenciler arasında fark yoktur.

Tablo 1, 2, 3, 4, 5, 6 da görüldüğü üzere cinsiyetin dinleme becerisi üzerine bir etkisi yoktur. Tablo 9, 11, 12, 13, 14’de cinsiyetin okuma becerisi üzerine etkisi olmadığı görülmüştür. Ancak, Tablo 10, 2. metinde cinsiyetin okuma becerisi üzerine etkisi olduğunu göstermiştir.

Bulgulara göre İlköğretim 1. sınıftaki kız öğrencilerin %30’u okuma becerilerinde başarılı olurken; erkek öğrencilerin %39’u okuma becerilerinde başarılı olmuştur. Genelde metinlerde cinsiyetin okuma becerisi üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Fıkralar hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından iyi anlaşılmamıştır (Tablo 8).

Dinleme becerilerinde kızların % 43’ü başarılı olurken, erkeklerin %46’sı başarılı olmuştur. Genelde cinsiyetin dinleme becerisi üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Fıkralar hem kız, hem de erkek öğrenciler tarafından iyi anlaşılmamıştır (Tablo 7).

Genelde okuma ile dinleme başarı oranları arasındaki farkın önemlilik kontrolü z- testi ile yapılmış ve $z_H = -1,358$ bulunmuştur. Bu ise ancak $\alpha = \%16$ önem seviyesinde anlamlıdır. Genelde okuma ile dinleme başarı oranları arasındaki fark,

istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu nedenle cinsiyetlere göre beceri karşılaştırma testi yapmaya gerek görülmemiştir.

Görüldüğü üzere kız ve erkek çocuklar genelde üst yapıda nükte çekirdeği açıkça verilmediği ve isimlendirilmediği için alt yapıdaki sezdirimlerden yararlanamamışlardır. Alt yapıda detaylarla verilen sezdirimler ancak öğrencilerin kafasındaki şemanın, detaydaki anlamı yakalamalarıyla ortaya çıkmaktadır. İlköğretimin ilk basamağındaki çocukların artalan bilgilerinin ve deneyimlerinin eksik olması metinlerin anlaşılmasını zor kılmıştır.

Kız ve erkek öğrenciler, fıkralarda yer alan, yönelimi anlayıp anlamadıklarını sınamak amacıyla sorulan (1, 8, 16, 22, 29 ve 36 no'lu) sorulara yarım doğru yanıt vererek, fıkralarda Hoca'nın dışındaki kahramanları tam olarak bulamamışlardır. Her iki cinsiyetin de genelde doğru yanıtladıkları sorular 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 34, 36, 37, 38, 39, 40'dır. Bu sorularla nükte çekirdeği sorulmadığı için fıkrayı ortaya çıkaran olaylar zincirinin tümünü zorlanmadan bulabilmişlerdir.

1, 8, 14, 16, 22, 26, 29, 36, 39 no'lu sorulara kız ve erkek öğrenciler yarım doğru yanıt verebilmişlerdir. Nedeni de fıkralarda tanımlanan durumlarla çıkarımda bulunabilmişlerdir. Her metnin son iki sorusuyla, kız ve erkek öğrencilerin gülünç durumu içeren sözcük ya da tümcelerin yer aldığı nükte çekirdeğini algılayıp, algılamadıkları saptanmaya çalışılmış, ancak düğüm ve nükteyi oluşturan olayın bağlamdaki olaylara tam zıt ya da sözde koşut olduğunu kız ve erkek öğrenciler tam olarak bulamamışlardır. Kız ve erkek öğrenciler "Fıkra çok komik, çünkü Nasrettin Hoca Fıkrası", "Nasrettin Hoca'nın her sözüne güldüm" şeklinde yanıt vermişlerdir. Yalnızca "Yorgan Gitti, Kavga Bitti" isimli fıkrada nükte çekirdeğinin yer aldığı tümcedeki geçmiş zaman son ekinin yineleme ile uyak yapması, "Yorgan Gitti, Kavga Bitti" öğrencilere komik geldiği için doğru yanıtı verebilmişlerdir.

Nash (1986: 154) dil ötesi özelliklerin gülmece metinlerindeki işlevinin iki misli önem kazandığını ve gülmece metinlerini süsleyerek, metinlerin ayrılmaz bir parçası olduğunu vurgulamaktadır. Elde edilen sonuç, Nash'i (1986) destekler görünmektedir.

19. ve 26. sorularla öğrencilerin çıkarımı anlayıp, anlamadıkları sınanmış, 19. sorunun yanıtında ise yer alması gereken "Hani eşek burada değildi? Anırıyor işte" sözcüğünü, hocayı da ahırda algılayarak yanlış çıkarımda bulunmuşlar; 26. soruda da

Hocanın yanıtını “Ben buraya gezmeye geldim” diyerek kısa kesmişler, ya da çıkarım tümcesini algılayamadıkları için “Bugün günlerden ne?” sorusuna kendileri gün uydurarak, çalışmanın yapıldığı günü yanıt olarak vermişlerdir. Burada Hoca’nın “Ben buranın yabancısıyım, ne bileyim ben buranın günlerini, sen onu buranın yerlilerine sor.” sözcüğüyle konuşma ilkelerinden bağlantı ilkesinin çiğnenmiş olması, öğrencilerin nükte noktasını algılayamamalarına neden olmuştur. Öğrenciler farkında olmadan, bağlantı ilkesini, sınındıkları günün adını vererek doğru kullanmaya çalışmışlardır.

Gerek okuma, gerekse dinleme becerilerinde kız ve erkek öğrenciler, 32. soruyla elde edilmeye çalışılan nükte çekirdeğini işaret eden; ‘Benden utanmıyorsan başındaki kavuktan utan’ sözcüğüyle fıkrada geçen ‘kavuk’ sözcüğü tam olarak yakalayamamışlar, doğru yanıt olarak genelde “Ayıp Hoca efendi, ayıp” sözcüğüyle vermişler ve dinleme becerilerinde kavuk sözcüğünü en küçük çift sözcük olabilecek “tavuk” sözcüğüyle karıştırmışlardır. Fıkrada gülme olayının gerçekleşmesi gereken ‘kavuk’ sözcüğünün alt anlamı olarak kullanılan ‘bilge insan’ tanımlaması gerek kız gerekse erkek öğrencilerin şemasında yer almaması nedeni ile 33. ve 34. sorulara tam olarak doğru yanıt verilememiştir. Ayrıca kız ve erkek öğrencilerin büyük bir çoğunluğu 35. sorunun yanıtını bilmediklerini belirtmişlerdir.

Okuma ve dinleme becerilerinde kız ve erkek öğrencilerin iyi anladıkları metinler arasında yer alan “Parayı Veren” isimli fıkrada nükte çekirdeğinin yer aldığı “Parayı veren düdüğü çalar” sözcüğündeki anlamı okuma becerilerinde tam olarak anlayamazken (soru 40-41), dinleme becerilerinde nükteyi çözebilmişlerdir.

Kız ve erkek çocukların sorulara verdiği yanıtlar bağlamında, fıkraları nasıl algıladıklarına yönelik şu sonuçlara varılabilir:

1- “Yorgan Gitti, Kavga Bitti”

Hocanın evinin önünde iki kişinin kavgasıyla, hocanın üstündeki yorganıyla müdahalesi sonucu kavganın sona ermesi ve yorganın kavgacılar tarafından alınıp, kaçırıldığını konu alan bu fıkrada nükte çekirdeği deyimde yer almaktadır. “Yorgan gitti, kavga bitti” deyimiyile anlaşmazlık nedeni olan şeyin, ortadan kalkmasıyla anlaşmazlığın sona erdiğini dile getiren Hoca’nın, belirtmek istediği nükte kız ve erkek öğrenciler tarafından düz anlamıyla alınmış ve kavganın yorganın gitmesiyle sona erdiği sanılmıştır.

2- “Kazan Öldü”

Hoca'nın komşusundan kazan ödünç alması, ilk iadesinde kazanı bir tencereyle vermesi ve ikincisinde de kazanı öldü diyerek iade etmeyişi konu alan fıkrada kız ve erkek öğrenciler, Hoca'nın kazanı komşusundan kaç kez aldığı mantığını ve kazanı verirken de içine bir tencere yerleştirerek “komşu senin kazan doğurdu” deyişini anlarken, metinde gülmeceyi oluşturan “Kazanın doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne neden inanmıyorsun?” sözcesinde mantık kuralıyla çelişen niteliklemeyle oluşturulan saçmalığı tam olarak anlayamamışlardır ve tanımlayamamışlardır.

3- “Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?”

Nasrettin Hoca'nın komşusunun Hoca'dan eşeğini istemesi ve eşeğini vermek istemeyen Hoca'nın, eşeğin evde olmadığını dile getirerek yalan söylemesi ve o sırada ahırdaki eşeğin sesinin duyulmasıyla yalanı ortaya çıkan Hoca'nın “Benim sözüme inanmıyorsun da eşeğin sözüne mi inanıyorsun?” sözcesiyle nükte çekirdeğinin sorulduğu 20. soruya kız ve erkek öğrenciler, daha az doğru yanıt verirken, dinleme becerilerinde kız ve erkek öğrenciler daha fazla doğru yanıt vermişlerdir.

Bu fıkrada olayı yaratan ve olaydan etkilenen kişilerin rolleri de değişmiştir. Olayı aktaran Hoca iken, eşeğin devreye girmesi, Hoca'nın davranışı ile çelişmekte ve bu durum gülmeceye neden olmaktadır. Ayrıca eşeğin devreye girmesi, doğruluk kurallarının çiğnenmesine neden olmakta ve Nasrettin Hoca'nın biçim ilkesini çiğnemesi de fıkrayı komik kılmaktadır.

4- “Bugün Günlerden Ne?”

Hoca fıkralarına konu olan yerlerden biri olan Konya'ya gezmeye giden Nasrettin Hoca'ya oranın yerlilerinden birinin Hoca'ya oldukça saçma gelen o günün hangi gün olduğunu sorması ve Hoca'nın ‘sorulan günü’ bulunduğu şehre mal ederek, kendisinin o şehirde yabancı olduğunu söylemesi gülmeceyi oluşturmaktadır.

Yüzeydeki metinde soruya göre yanıt aranırken, alt yapıdaki metinde ilişki ve nitelik konuşma ilkelerinin çığnenmesiyle yaratılan çelişki gülmeceye neden olmaktadır.

Kız ve erkek öğrenciler gerek okuma ve gerekse dinleme becerilerinde fıkranın neden komik olduğunu çıkaramamışlardır. Nasrettin Hoca'nın yabancı oluşunu, günün hangi gün olduğu konusunda bilgisi olmaması ile koşut olarak sunması, haftanın günlerinin tüm dünyada aynı olması gerçeğini görmek istememesi, nükte noktasıdır.

5- “Kavuk Okusun”

El yazısı ile yazılmış bir mektubu okuyamadığı için Hoca'ya getiren bir adamın Hoca'ya mektubu okutmak için getirmesi ve mektubu okuyamayan Hoca'nın mektubu getiren adama geri vermesi ile kınanan Hoca'nın adama, “Koy başına kavuğu! Sen oku bakalım öyleyse” buyrum sözcelemleriyle biten fıkrayı öğrenciler komik bulmamışlardır.

Fıkırada verilen buyrum sözcelemleri aynı zamanda Hoca'nın karşısındaki adama meydan

okuduğunu göstermektedir. Kavuk bilgeliği gösterirken, her kavuk giyen kişinin bilge kişi olamayacağını da dolaylı olarak iletmeye çalışan Hoca'nın iletisi kız ve erkek çocuklar tarafından okuma ve dinleme becerilerinde yeterince algılanamamıştır.

6- “Parayı Veren”

Pazara giden Hoca'ya mahalledeki çocukların hepsinin düdük ısmarlaması ile başlayan, ancak bir çocuk dışında öbürlerinin düdük parası vermemesi nedeniyle Hoca'nın sadece para veren çocuğa düdüğü vererek, “Parayı veren düdüğü çalar” sözcüğüyle biten fıkrada olayı yaratan ve olaydan etkilenen kişilerin rollerinin değiştirilmesi ile gülmece oluşmuştur. Hoca'nın önce düdük ısmarlayan herkese sözverme sözcelemleri kullanması ve sonunda sadece düdüğü parayı veren çocuğa alması, bu sözü Hoca'nın sadece düdük parasını veren çocuğa kullandığı alt metinde ortaya çıkmaktadır. Nükte noktası bu alt metinde yer aldığı için kız ve erkek öğrenciler, 41. soruyu yanıtlanamamışlardır. Ancak, koşut yapı kullanımı, öğrencilerin tümceyi anlamasına neden olmuştur.

5. Sonuç

Elde edilen bulgular bize ilköğretimin birinci basamağında henüz okur olma çabasını veren kız ve erkek öğrencilerin gülmece dilinin güzel örneklerinden olan Nasrettin Hoca fıkralarını gerek dinleme, gerekse okuma becerileri çalışmalarında yeterince algılayamadıklarını göstermiştir. Dinleme ve okuma becerilerinde cinsiyete bağlı olarak fıkraları algılamalarında bir fark ortaya çıkmamıştır. Gülmece metninin kurgusunda bulunan nükte noktası, kız ve erkek öğrenciler tarafından çalışmadaki altı fıkroda da yeterince anlaşılmamıştır. Genelde kız ve erkek çocukları metinleri algılamakta, düz anlatım davranışında başarılı olmuşlar, fıkralarda dolaylı olarak verilen, ancak kurgudaki imalar, sonuçlar ve varsayımlarla elde edilen yoruma dayalı anlatı davranışını kazanamamışlardır.

Bu çalışma ilköğretim birinci sınıfında kız ve erkek çocukları arasında gülmece metinleri algılamada dil gelişimlerine paralel olarak bir farklılık olmadığını vurgulayarak Eckert ve McConnel-Ginet'in (1998) yaptıkları çalışmayı destekler görünmektedir.

Çalışma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, çalışmada kullanılan her Nasrettin Hoca Fıkrası çocuklar tarafından iyi anlaşılmamıştır. En iyi anladıkları fıkralar şemalarındaki deneyimleri ve dünya bilgileri ile çözdükleri gülmece metinleri olmuştur. Bu nedenle her Nasrettin Hoca fıkrası, sadece gülmece unsuru taşıması ve eğiticilik yönünün olması nedeniyle ilköğretimin, özellikle de, okur-yazma uğraşı veren birinci sınıflarının Türkçe ders kitaplarında yer almamalıdır. Fıkralar, çocukları okumadan uzaklaştıran metinler değil, onlara okumayı sevdiren metin türleridir. Okutulan ve okunan fıkraların çocukların dil düzeylerine uygunluğu çocukların okumayı sevmesi adına çok önemlidir. O yüzden özellikle ilköğretimin birinci basamağında yer alan metinlerin türleri ve kurguları çocukların anlayabileceği düzeyde olmalıdır.

Kaynakça

- Bakırcıoğlu, Rasim ve Güner Yalçın. 2001. "Yorgan Gitti Kavga Bitti". **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 1**. Ankara: Özgün Matbaacılık Sanayii ve Ticaret Aş.
- Başaran, Arı Meziyet ve Gönen, Mübeccel. 1988. **Dil Gelişimi ve Çocuk Kitapları**. Ankara: Aşama Matbaacılık Sanayi.

- Bates, Elizabeth. 1996. **Language and Context: The Acquisition of Pragmatics**. Florida: Academic Pres Inc.
- Bever, T. 1970. **The Cognitive Basis for Linguistic Structures**. J.R. Hages (Ed.) **Cognition and the Development of Language**. N.Y.: Wiley.
- Binyazar, Adnan. 1983. "Anadili Öğretiminde Yazınsal Alanlara Açılım". **Türk Dili Dil Öğretimi Özel Sayısı**. Ankara TDK.
- Bloom, Benjamin S. ed.1974. **Taxonomy of Educational Objectives: the Classification of Dominion by a Committee of College and University Examiners**. New York: David McKay Company, Inc.
- Brody, Roberta. 1999. "Buoys in the gap: Satire, Sarcasm and Irony as Sense-Making Strategies". Paper presented International Communication Association Annual Meeting, Sanfrancisco, California, May 27.
- Coates, Jennifer (ed.). 1998. **Language and Gender: A Reader**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Eckert, Penelope ve McConnel-Ginet, Sally. 1988. "Communities of Practice: Where Language, Gender and Power All Live". Jennifer Coates (ed). **Language and Gender: A Reader**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Haaken, J. 1988. Field Dependence Research: A Historical Analysis of a Psychological Construct. **Signs 13**. 311-330.
- Hacıoğlu, Hasan, Çelebi, Celile ve İbrahim Halit Çelik. 2001. "Bugün Günlerden Ne?" **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 1**. İstanbul: Prizma Yayıncılık Aş.
- Halliday, M. A. K. 1975. **Learning How to Mean: Explorations in the Development of Language**. London: Edward Arnold.
- Hyde, J.S. 1986. "Introduction: Meta-analysis and psychology of gender." J.S. Hyde and M.C. Linn (Eds). **The Psychology of Gender: Advances Through Meta-analysis**. Baltimore: John Hopkins. 1-13.
- Hyde, J.S. ve Linn, M.C.. 1988. "Gender Differences in Verbal Ability: A meta-analysis". **Psychological Bulletin**, 104: 53-69.
- Karaca, Aliyar ve Kapulu, Ahmet. 1999. "Kazan Öldü". **İlköğretim Türkçe 1**. Ankara: Koza Yayın Dağıtım.
- Kavcar, Cahit, Oğuzkan, Ferhan ve Sedat Sever. 1997. **Türkçe Öğretimi: Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin**. Ankara: Rekbay Ltd. Şti.

- Kaya, Dilek ve Sarıdağ, Fevzi. 2001. “Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?” **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 1**. Ankara: Bir Yay Yayınevi.
- Kızıltan, Nalân. 2002. “The Comprehension of the Humorous Texts by the First Graders”. Doğu Akdeniz Üniversitesi I. Uluslararası Eğitim Konferansı 8-10 Mayıs 2002 Kıbrıs.
- Linn, M.C. ve Petersen, A. C.. 1985. A Meta-analysis of Gender Differences in Spatial Ability: Implications for Mathematics and Science Achievement. J.S. Hyde ve M.C. Linn (Eds). **The Psychology of Gender: Advances through Meta-analysis**. Bultimore: John Hopkins. (67-101).
- Maccoby, E.E. ve Jacklin, C. N.. 1974. **The Psychology of Sex Differences**. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Matlin, M.W. ve Matoski, K.M. 1985. “Gender-stereotyping of Cognitive Abilities”. Paper presented at the Annual Meeting of the 5 Eastern Psychological Association , Boston.
- Nash, Walter. 1986. **The Language of the Humor: Style and technique in comic discourse**. London: Longman.
- Natural Assessment of Educational Progress (NAEP). 1983. **The Third Natural Mathematics Assessment: Results, Trends and Issues**. Denver: Education Commission of the States.
- Özünü, Ünsal. 1992. “Dil, Gülmece, Değiş”. **20. Yıl Yazıları: 20th Anniversary Year Book**. Ankara: Karaca Dil Kursu.
- Özünü, Ünsal. 1999. **Gülmecenin Dilleri**. Ankara: Doruk Yayıncılık İnceleme.
- Tortop, Ramazan ve Barışcan, Hasan. 2001. “Parayı Veren”, Kavuk Okusun” **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 1**. İzmir: Top Yayıncılık.
- Unger, Rhoda ve Crawford, Mary. 1992. **Women and Gender: A Feminist Psychology**. Philadelphia: Temple University Press.
- Ülper, Hakan. 2002. “Nasrettin Hoca Fıkralarının Dil, Üslup ve Eğitim Yönünden İncelenmesi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Wine, J.D. 1981. “From defect to competence models”. J.D.Wine ve M.D. Smye (Eds). **Social Competence**. New York: Guilford Press. 3-35.

Wine, J.D., Mosos, B. ve Smye, M.D. 1980. "Female superiority in sex difference competence comparisons: A review of literature in C. Stark-Adamec (ed.)" **Sex roles: Origins, influences, and implications for women**. Montreal: Eden.

Yi Chen, Hsin. 1999. "Gender Differences in Cognitive Abilities: Trends from Age 6 to Age16. Based on WISC-3 Standardization Data for Taiwan". http://nr.stick.gov.tw/ejournal/Proceeding C/V 10n 2/201_216.pdf.

Zafran, Aaron ve Zawitz, Dave. 1997. "Gender and Sex Roles". File: //C:/Windows/Desktop/Gen.../Gender and Sex Roles. ht. 19.04.2003.